

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg;
Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der
Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan
Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M.
Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A.
Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee,
Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de
administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen
a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs
voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Het gevolg van de opstanding

„Hij is hier niet; want Hij is opgestaan”.
Mattheüs 28 : 6a.

„Al is de leugen nog zo snel, de waarheid achterhaalt haar wel”. Wie zal de waarheid van dat spreekwoord ontkennen? Echter — 't kan lang duren eer de waarheid de leugen heeft achterhaald. Er is de leugen omtrent de oorzaak van de leegheid van het graf in de hof van Jozef van Arimathea. De discipelen zouden 's nachts zijn gekomen en het lichaam van de Heere Jezus hebben meegenomen. Die leugen wordt door sommigen tot vandaag de dag toe geloofd. Anderen laten eenvoudigweg het lichaam in het graf, en zeggen: de opstanding is zinsbegoocheling van de discipelen geweest. U ziet — wel hoe de hel al de eeuwen door de krachten moet inspannen om Jezus in het graf te houden. Daar is de hel dan ook alles aan gelegen.

Wij mogen het weten — onfeilbaar, door de heilige Schrift —: Hij is niet meer in het graf, want Hij is opgestaan!

In de vroege Paasmorgen is er die engel, gezonden uit de hemel, door God Zelf, om het Paasevangelie te verkondigen. Het Paasfeest wordt door engelendienst, door die boodschappers van God opgeklaard. Opdat wij zouden weten, zeker zouden weten wat daar in die vroege morgen geschied is. God wist van de leugen die komen zou, af. Hij wilde niet dat Zijn kerk verscheurd zou worden door twijfel. Zijn kerk mag het onfeilbaar weten.

Hij, Jezus Christus, Dezelfde Die 3 dagen daarvoor was gestorven, waarlijk gestorven aan het kruis op Golgotha. En Jezus het hoofd buigend, gaf de geest. De lans waarmee Hij in Zijn zijde werd gestoken, gaf daarvan het bewijs. Terstond kwam er water en bloed uit de wond. Waarlijk gestorven, en ten derde dage waarlijk opgestaan.

Hier is de triomf van Jezus Christus. Omdat Hij meer is dan alleen mens. Hij is de Godmens. Geen mens kan de dood overwinnen. De dood is een macht, die sedert de zondeval regeert. De dood die er rechtens is. De dood die in verband staat met de zonde. De zonde baart de dood. De dood is de bezoldiging der zonde.

Hij uit kracht van Zijn Godheid heeft de dood overwonnen. Hij als de Enige, omdat Hij is de Zoon van God, omdat Hij is de Opstanding en het Leven. Hij heeft de dood gedood. Als de grote Triomfator treedt Hij uit het graf, in majesteit, in heerlijkheid.

Door Zijn werk op Golgotha, door Zijn lijden en sterven aan het vloekhout, door Zijn offer, door het offer van Zijn bloed, van Zijn leven, heeft Hij aan de dood de macht, het recht, de bevoegdheid ontnomen. Neen — u moet niet denken slechts aan Zijn lichamelijke sterven. Hij was de dood in volle omvang gestorven. Daar op Golgotha, in de drieëurige duisternis stierf Hij de eeuwige dood. De straf die bedreigd was op de ongehoorzaamheid. Door te sterven de dood in volle omvang, heeft Hij de dood overwonnen, kon Hij uitgaan uit het graf van de dood. Zijn opstanding is de betuiging dat Hij alles heeft volbracht.

Die engel die in opdracht van God de steen wegwentelt en die de Paasboodschap verkondigt, is het levende bewijs van Godswege dat Zijn Zoon alles heeft volbracht. God Zelf betuigt door het zenden van die engel dat de

zoenprijs volkomen is betaald.

Welk een Paasboodschap voor mensen die aan de dood onderworpen zijn, die gekneld liggen in banden van de dood! Rechtens sterven we straks de lichamelijke dood, en de eeuwige dood volgt daarna.

Nooit kunnen wij ons zelf bevrijden van de dood. Wij kunnen de zoenprijs niet betalen. We trachten dat wel, op allerlei manier. Maar 't is te vergeefs. Leren we dat verstaan? Leren we onze zelfverlossingspogingen op te geven? Leren we dat de dood er rechtens is, en dat we naar het rechtvaardig oordeel van God de eeuwige dood verdiend hebben?

Hier is de Opgestane, de Paaskoning, de Levensvorst, Die het heil, de zaligheid verworven heeft. Die is opgestaan om wat Hij heeft verworven, toe te passen. Die de banden van de dood verbreekt. Die brengt van onder de heerschappij van zonde en dood onder Zijn heerschappij en in het Vaderhuis. Die doden doet opstaan. Die zegt: Ik leef, en gij zult leven. Daar kan heel de hel, en heel de wereld, en al mijn vlees, al de krachten van mijn vlees, en al de vijandschap van mijn hart, en al mijn weerstand tegen genade-alleen, en al mijn ongeloof, niet tegen op.

Hij is uitgegaan uit het graf om te verbinden de gebrokenen van harte, om gevangenen vrijheid uit te roepen, en de gebondenen der gevangenis, om alle treurigen te troosten, om de treurigen Sions te beschikken dat hun gegeven worde sieraad voor as, vreugdelelie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor een benauwde geest; opdat zij genaamd worden eikebomen der gerechtigheid, een planting des Heeren, opdat Hij verheerlijkt worde.

De Opgestane heeft hen opgezocht: een Simon Petrus die niet meer zalig kon worden, en die vrouwen die weenden omdat ze Hem kwijt waren, en die discipelen die niet één uur met Hem konden waken en Hem allen verlaten hadden, en die bedroefde Emmaüsgangers die zo weinig bij de Schriften leefden. Hij heeft het Paasfeest voor hen gemaakt. Ze hebben het Paaslied: Hij is waarlijk opgestaan, gezongen.

Nog maakt Hij het Paasfeest, echt Paasfeest. Neen — niet maar een feest van ontluikende natuur. Als dat het Paasfeest zou zijn dan blijven wij midden in de dood. Het ware Paasfeest maakt de Paaskoning. Door Hem is er het feest van opstanding en leven. Door Hem het onvergankelijke, het onsterfelijke, het eeuwige leven.

Nu er deze Levensvorst is, zou het voor u niet kunnen? Hoe gebonden ook onder de macht van zonde en van dood, Hij is toch een volkomen Zaligmaker? U doet Hem tekort. U neemt de kroon van Zijn hoofd, indien u blijft volhouden dat het voor u niet kan. Buig toch de knieën, val Hem toch te voet. Bid aan Zijn voeten: gun leven aan mijn ziel. Want Hij kan, en Hij wil, en Hij zal in nood, zelfs bij het naderen van de dood, volkomen uitkomst geven.

Omdat Hij is opgestaan, omdat er deze Paasvorst is, daarom komt er een schare die niemand tellen kan. Hij is er de Waarborg van.

Paasfeest het feest van het sparend voorbijgaan. „Als Ik het bloed zie, zo zal Ik u voorbijgaan”. Het bloed van het Lam, het bloed dat Hij gestort heeft — Jezus Christus. Paasfeest het feest van opstanding en leven. Er komt hier reeds een volk dat gaat zingen van al Gods deugden. O die barmhartig-

heden des Heeren! O die verkiezende liefde van eeuwigheid! Straks voor Zijn troon. Dan volmaakt. Als gevolg van de opstanding van de Heere Jezus Christus.

Ds. Van Z.

Van de administratie

In de afgelopen periode ontvingen we f 281,— aan giften, terwijl we weer 3 nieuwe abonnees konden noteren. We hopen elkaar zaterdag 25 april weer op de ontmoetingsdag in Sliedrecht te ontmoeten. U weet het we zijn graag bereid nieuwe abonnees te noteren. We hopen bovenal dat we met elkaar weer een gezegende dag mogen hebben, die zou mogen strekken tot eer van de Heere. Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

Voor de school te Dundas en Hamilton ontving ik per giro een gift van f 100,—, waarvoor mijn hartelijke dank.

B.

Ontmoetingsdag te Sliedrecht

Zaterdag 25 april zullen de vrienden van Bewaar het Pand weer een ontmoetingsdag hebben te Sliedrecht. Dat gebeurt altijd tweemaal per jaar. Deze dagen worden goed bezocht door degenen die de oude beginselen liefhebben, en in deze tijd van diep verval, steeds meer op de helling komen. Uit alle oorden van het land kan men daar vrienden en vriendinnen aantreffen. De stichting „Vrienden van Bewaar het Pand” geeft ook een blad uit, dat de naam van de stichting draagt. Velen lezen het reeds, maar nog niet alle Elburgers zijn daar aan toe.

Men zegt nog al eens: We lezen al zoveel (???) en moet dat er dan ook nog bij? Of men al zo véél leest weet ik van alle mensen niet. Dat het blad „Bewaar het Pand” er nog bij kan, daar ben ik minstens van overtuigd. Voor de kosten behoeft niemand het te laten. Want het kost maar f 10,— per jaar en verschijnt om de veertien dagen. Ik geloof niet dat er één blad is, met zulk een rijke inhoud, dat zo weinig kost. Zelf schrijven wij er al jaren in. Op dit moment zijn we bezig met het boek Nehemia. Dat is bij de meesten niet zo bekend. Het is erg leerzaam. Ik kan het daarom alleen maar aanbevelen. Wie het nog niet leest en het alsnog wil gaan lezen, je zult er zeker geen spijt van hebben, die behoeft maar een telefoontje naar mij te doen en het blad wordt in de kortste tijd bij u bezorgd.

Wat de ontmoetingsdag betreft op 25 april, die wordt gehouden in de Christelijke Gereformeerde Kerk te Sliedrecht. Hij begint om 10.30 uur en duurt in de morgen tot ongeveer 12.15 uur. Daarna is er een ruime middagpauze, om met elkaar kennis te maken, te eten, de omgeving te bekijken (Sliedrecht is een mooi rivierdorp) terwijl we dan om 14.00 uur weer beginnen.

De dag wordt om ongeveer 16.00 uur gesloten.

Die met de trein willen komen, worden met een busje gratis van het station gehaald en er ook weer naar toe gebracht. Wie met eigen vervoer gaat en zoveel mogelijk „vrienden” meeneemt, kan zijn auto in de omgeving van de kerk heel gemakkelijk parkeren. Daar is koffie, eventueel met een koek, gratis te verkrijgen, hoewel de meesten wel begrijpen dat voor niets alleen maar de zon opgaat. Er zijn dus geen kosten aan verbonden, dan

alleen dat er des morgens en des middags één maal gekollekteerd wordt. Doch dat is in een kerk de meest gewone zaak van de wereld. Als je een dubbeltje in de zak doet, is er niemand die wat zegt, en als je er f 100,— in doet, zegt ook niemand wat. Er zijn er zelfs wel, die in een goede bui er f 1000,— in doen. Zo komt het ook dat dit blad eigenlijk voor niets verschijnen kan. Want als het er op aan komt, vormen de f 10,— per jaar alleen maar de portokosten. Doch de vrijwillige bijdragen maken wel duidelijk hoe hoog het blad door de "vrienden" gewaardeerd wordt. De sprekers in de morgen zijn Ds. G. Blom van Meerkerk, Ds. J. Veenendaal van Barendrecht en Ds. G. Bouw van Scheveningen. In de middag hopen Ds. K. Hoefnagel van Nieuwpoort, Ds. H.C. v.d. Ent van Elburg en Ds. M.C. Tanis van Sliedrecht het woord te voeren. Het zijn dus onder ons allemaal bekende personen. Daarom nogmaals: Kom, ga met ons, en doe als wij. De zaak is het waard en ik geloof niet dat u er spijt van hebben zult. Ds.

Het bovenstaande artikel is geschreven door ds. H.C. van der Ent in het kerkblad van Elburg van deze maand. We meenden er goed aan te doen het hier over te nemen. Het kan er toe bijdragen dat velen (alsnog) besluiten om D.V. op 25 april a.s. naar Sliedrecht te gaan! B.

Voor u gelezen

Ds. Van Leeuwen heeft van het begin af in ons blad geschreven. In de loop der jaren zijn er verschillende reeksen van artikelen van zijn hand opgenomen.

Ons mede-redactielid is nu op de gedachte gekomen om een en ander uit vroeger dagen onder het opschrift: Voor u gelezen, onder onze aandacht te brengen. Hij is daarvoor in het gelukkige bezit van vele oude jaargangen van De Wekker en van de jaarboekjes van de Chr. Geref. kerken van het begin af. Dat maakt het hem mogelijk om in het verleden te duiken en ons te laten zien wat hij vindt. Hij begint met een bericht over de instituering van mijn gemeente Meerkerk. Vorig jaar hebben we op 10 juni herdacht dat de gemeente toen 60 jaar bestond. Ik kon me nog herinneren, dat er indertijd van de instituering een berichtje in De Wekker stond. Dat treft men nu hieronder aan.

We hopen, dat ds. Van Leeuwen op zijn speurtochten nog veel goeds vindt en dat wij van de resultaten daarvan mogen genieten. Het is naar Gods Woord, dat we de daden des Heeren gedenken.

Hier volgt dan het bericht, dat in De Wekker van 18 juni 1936 stond. B.

10 Juni 1926

Instituering MEERKERK

Donderdag 10 juni was het voor ons een onvergetelijke ure.

Hetgeen wij lang gehoopt hadden, werd vervuld, n.l. de Chr. Ger. Gem. werd in ons midden geïnstitueerd. Voor deze gelegenheid waren tot ons overgekomen onze geachte Consulnt Ds. J.P. Meijering en als afgevaardigde der Classis "Rotterdam" de Weleerw. Heer Ds. P. de Groot. Eerst beklom Ds. de Groot den kansel, die ons hartelijk toesprak en bepaalde bij Ps. 138. Met stille aandacht werd deze boeiende rede aangehoord. Daarna beklom, onder het zingen van Ps. 133 : 1 en 3, Ds. Meijering den kansel. Z.Eerw. had tot tekst gekozen Zacharia 3 : 9. Hij bepaalde ons bij "een krachtig werk Gods". 1. zwak in begin, 2. hoog in betekenis, 3. heilrijk in vrucht. Aan het einde van den dienst had de bevestiging plaats van Ouderlingen en Diakenen, die Z.Eerw. in gevoelvolle woorden toesprak. De Gemeente zong staande Ps. 134 : 3 toe. Vervolgens werd het woord gericht tot de afgevaardigden van verschillende naburige gemeenten.

Na het zingen van Ps. 72 : 11 eindigde Z.Eerw. met dankzegging. Geve de Heere ons een dankbaar hart. Blijde was de stemming. Dat de Heere dit begin en den verderen voortgang met Zijn onmisbaren zegen bekronde, is onze wensch en bede.

Namens de kerkeraad,
B. PELLIKAAN, Voorz.
D. SLOB Hzn., Scriba.

Schriftgeleerden

3.

In Mattheüs 13 staat een opvallende tekst, die van betekenis is voor ons onderwerp. De Heere Jezus zegt tot Zijn discipelen: "Daarom een iegelijk schriftgeleerde, in het Koninkrijk der hemelen onderwezen, is gelijk aan een heer des huizes, die uit zijn schat nieuwe en oude dingen voortbrengt". Mattheüs 13 : 52.

Het is ons bekend, dat er onder Israël vele schriftgeleerden waren. Ze waren in de Schriften thuis en onderwezen het volk erin. Om hun werk, door hun werk stonden zij bij het volk in hoog aanzien. Maar zij werden door de Heere Jezus gestriemd. Herhaaldelijk klom het: "wee u". We hebben gezien waarom. Ze gingen eigenzinnig, eigenwillig, eigenmachtig te werk. Nu is het opvallend, dat Jezus Zijn discipelen schriftgeleerden noemt. Ze zijn daaraan zelfs te herkennen. Hun identiteit blijkt hierin, dat zij als schriftgeleerden leerlingen zijn. Voor joodse begrippen was dat een ongehoorde zaak. Een schriftgeleerde, een rabbi, zoals hij ook wel genoemd werd, was geen leerling, maar een leermeester. Jezus doorbrak het geijkte kerkelijke patroon en zegt: "echt schriftgeleerde ben je pas, als je tevens leerling bent". En dan leerling van het Koninkrijk der hemelen. Met nadruk wordt dit erbij vermeld. Wie nu leerling van dat rijk is, is leerling van Christus. En leerling van Christus te zijn betekent: open staan voor Zijn onderwijs. Een open oor hebbend voor dat onderwijs. Daartoe komt men niet uit zichzelf. Dat luisteren naar en aandacht hebben voor gaat niet vanzelf. De oren zijn van nature dichtgestopt voor de stem van de Heere en het hart is afkerig van Zijn onderwijs. Men wil niet onderwezen worden. Men weet het zelfs beter dan de grote Onderwijzer, de hoogste Profeet en Leraar. Nu vindt dit grote wonder plaats, de Heere doorboort oren en Hij opent harten. Hij geeft aandacht voor en behoefte aan onderwijs. Het verkeren aan 's Heeren voeten wordt het leven. En hoe verder men komt op de weg van onderwijs, hoe meer men wil zitten aan de voeten van de Heere. Het leerling zijn en leerling blijven is de begeerte en de behoefte van het hart.

Dus schriftgeleerden, echte schriftgeleerden, zijn leerlingen en blijven leerlingen. Men raakt nimmer uitgeleerd. Want het onderwijs des Heeren is zo rijk. Zo diep. Zo breed. Zo geladen. Zo gevuld. Het maakt rijk. Het verrijkt het leven. Het adelt het leven. Het geeft kennis, die alle verstand te boven gaat. Waar het verstand ophoudt, mag het geloof verder gaan. Waar het intellect laat staan, daar weet het geloof raad. Het geloof laat nimmer in het onzekere. Het geeft steun. Het geeft rust. Het geeft zekerheid. En dat door het onderwijs, want het geloof is uit het gehoor en het gehoor door het Woord van God. Rom. 10 : 17.

Door Zijn Woord geeft de Heere onderwijs. En door het inzicht in het Woord en het verstaan van het Woord wordt men een schriftgeleerde. De Schrift gaat dan ook het leven beheersen. De schrift krijgt het dan voor het zeggen in het leven. In heilige gebondenheid aan de Schrift wil men leven en door het leven gaan.

De vraag naar het Woord is er steeds. Het Woord van het Koninkrijk. Het Woord van de Heere van het rijk. En nu zegt Jezus met nadruk: "een iegelijk schriftgeleerde, in het Koninkrijk der hemelen onderwezen, is gelijk aan een heer des huizes, die uit zijn schat nieuwe en oude dingen voortbrengt". Welk een vergelijking wordt er door Jezus gemaakt. Hij wijst op een huiseigenaar. Een voornaam, niet onbemiddeld man. Hij is rijk, zelfs schatrijk. Want in zijn schatkamer bevinden zich heel wat schatten. Kostbaarheden. Oude en nieuwe dingen. Nu laat hij het zijne niet slechts zien aan anderen, maar hij geeft ook van zijn schatten aan anderen. Gasten hebben het goed bij hem en zij gaan niet met lege hand naar huis. De heer is gastvrij en hij geeft een gastgeschenk.

Nu de schriftgeleerde, de leerling van het Koninkrijk der hemelen, verzameld niet alleen, maar geeft ook door. Voor de echte schriftgeleerde is de Schrift een schatkamer, vol rijke, onovertrefbare schatten. Juwelen! Hoe meer hij ze bekijkt, hoe meer waarde ze voor hem krijgen. Welk een rijkdom ligt er in het Woord van de Heere. Men komt van de

ene verwondering tot de andere.

In de schatkamer nu zijn oude en nieuwe schatten. Door de Heere Jezus wordt allereerst op het nieuwe gewezen. Waarom? Omdat nieuw altijd beter is? Zo denken wij. En zo is het veelal ook. Hier gaat het nieuwe om een andere reden voorop. Er moet gedacht worden aan het nieuwe, namelijk de komst van het koninkrijk in Jezus Christus. Het evangelie des Heeren is in en door Jezus Christus gekomen. Het heil Gods is geopenbaard in Jezus Christus de Heere. De ontvouwing van het heilsplan des Heeren. Zijn Goddelijk besluit, Zijn eeuwig welbehagen. De volle raad Gods tot zaliging van zondaren. De komst van het koninkrijk der hemelen op aarde, de uitbreiding en de completering ervan. Dit alles is door Hem. Naast het nieuwe, wordt het oude genoemd. Het staat naast het nieuwe. Het is niet van geringer waarde en minder van betekenis. Het oude behoudt haar waarde. Het oude Testament is niet nabij de verdwijning. Het was Gods Woord en het blijft Gods Woord. Het oude spreekt van de wet. Mozes, de profeten en de psalmen. In alles spreekt de Gods openbaring. In alles ligt de Messias. In haar werkt en spreekt de Messias. Zij getuigen van Hem. Vandaar dat de Christus op de weg naar Emmaüs de Schriften uitlegde. En daardoor werden harten in vlam gezet. Hoe rijk werd de Schrift voor de Emmaüsgangers. Gaat het hart open voor de rijkdom die ligt in het Oude Testament, het hart komt dan geheel te liggen in het Nieuwe Testament. Want het nieuwe spreekt van de vervulling. Het spreekt van Hem op Wie het oude wees en van Wie het oude sprak.

En hoe gaat nu de ware schriftgeleerde te werkt? Jezus zegt het, Hij houdt niets voor zichzelf. Hij vult de handen en vult lege handen. Hij deelt uit. Hij wil uitdelen. Aan zulke schriftgeleerden heeft de kerk wat. Wat zeg ik, veel! Alles! Zulke schriftgeleerden heeft de kerk nodig. Dienaren van het Woord. Uitdelers van het Woord.

Iemand schreef eens: de kerk heeft nodig mannen als Saulus van Tarsen, de apostel des Heeren, die van stad tot stad de Schriften van het Oude Verbond doorwandelen, de Joden betuigde dat Jezus was de Christus. Als die geleerde Jood uit Alexandrië, Apollos, machtig in de Schriften. Een man, die bij al zijn geleerdheid toch niet zichzelf te goed vond om zich door een paar eenvoudige lieden als Aquila en Priscilla de weg des Heeren nauwkeuriger te laten uitleggen". Zulke mannen worden niet geboren! Men kan geleerd zijn, maar niet bekeerd. Men kan zich opwerken tot een behoorlijk wetenschappelijk niveau. Men kan wetenschappelijk theologisch bezig zijn, zelfs zeer rechtzinnig, maar missen de vreze des Heeren. De bekende regels van psalm 25 zijn niet traditioneel, maar voluit Bijbels. Trouwens de onberijmde tekst geeft het duidelijk aan. "De verborgenheid des Heeren is voor degenen, die Hem vrezen en Zijn verbond om hun die bekend te maken".

Vandaar dat die mannen in prediking en pastoraat tot zegen zijn, die weet hebben van: de verborgen omgang met de Heere. Want

*Gods verborgen omgang vinden
zielen daar Zijn vrees in woont
't Heilgeheim wordt aan Zijn vrinden
Naar Zijn vreeverbond getoond.*

De Heere heeft ook beloofd die Schriftgeleerden te zenden. In Mattheüs 23 lezen we: "Ik zende tot u profeten en wijzen en geschriftgeleerden".

Aan ware schriftgeleerden heeft de kerk dus behoefte vandaag en morgen. Er zij gebed voor. "Dat de Heilige Geest op het voortdurend gebed van Gods volk krachtig werke onder hoogleraren en studenten, onder dienaren des Woords, opdat alom in de gemeenten het levende Woord van de levende God gepredikt worde. Opdat de harten der gelovigen niet vermoeid worden door de dwaasheden van een Schriftgeleerdheid, die wel geleerd, maar niet uit de Schrift is, opdat ze geen stenen voor brood krijgen, maar opdat men als een stem veler wateren de grote werken Gods predike en opdat van Axel tot Roodeschool en van Maastricht tot Den Helder en op de zendingsvelden in enigheid des waren geloofs vergaderd worde Gods heilige algemene christelijke kerk"! Ds. M.C. Tanis.

Is mijn ziel een stukje Godheid?

Poel van allerlei vuil

Wij lezen in Gen. 2:7: En de HEERE God had de mens geformeerd uit het stof der aarde en in zijn neusgaten geblazen de adem des levens: alzo werd de mens tot een levende ziel. Een nefesj chajjah volgens de oorspronkelijke taal.

God blies bij de schepping in zijn neusgaten de adem des levens: nisjmach chajjim.

Het was de Spaanse arts-theoloog Servet, die van deze "levensadem" een opmerkelijke verklaring gaf. Hij stelde het zo voor "alsof een deel van de onmetelijke Godheid in de mens gevloeid was". Zoals een wortel zijn gewas voortbrengt, zo zou God de menselijke ziel uit zijn eigen Goddelijke Wezen hebben laten uitspruiten: een loot uit Gods Wezen, of een "verborgen instroming van de Godheid" in de mens.

Calvijn bespeurde hierin a.h.w. een poging om de mens te vergoddelijken: Pantheïsme. Daarom neemt hij in scherpe bewoordingen stelling tegen zijn tijdgenoot Servet, die eigenlijk de oude dwaling van de Manicheeën (een invloedrijke sekte ten tijde van Augustinus, 5e eeuw na Christus) opnieuw invoerde. Hij noemt zijn leer een duivelse dwaling en een huiveringwekkende en monsterachtige voorstelling. Maar daar laat hij het niet bij. Hij noemt ook een aantal argumenten waarom wij de leer van Servet c.s., dat de mens eigenlijk een stukje "Godheid" geworden is, hartgrondig moeten verwerpen. Ten eerste valt zo een schaduw over de heerlijke en volmaakte natuur Gods. Is de menselijke ziel zélf een stukje Godheid? Dan moeten wij daaruit ook concluderen, dat de Godheid, de Goddelijke natuur, "onderworpen is aan verandering en lijden, maar ook aan onverstand, kwade begeerlijkheden, zwakheid en alle soorten van gebreken". Want wat is meer veranderlijk en onstandvastig dan de menselijke ziel? Hoe wordt de ziel door allerlei tegenstrijdige hartstochten geslingerd en uiteengescheurd? Dus de ziel is aan verandering en lijden onderworpen. Dat kan toch onmogelijk van de Godheid gezegd worden! Wat het onverstand van onze ziel betreft: "herhaaldelijk bazelt hij uit onwetendheid". En hoe zwak is de menselijke ziel: "door de allergeeringste beproevingen wordt hij overwonnen en bezwijkt hij". Hoe vol van allerlei gebreken: "Wij weten dat de ziel zelf een poel en vergaarbak van allerlei vuil is". Het staat er met de ziel dus droevig voor. En zouden wij dan moeten aannemen van Servet, zo vraagt Calvijn zijn lezers af, dat die ziel, die een vergaarbak van allerlei vuil is, zelf een stukje Godheid is? Een weersinwekkende gedachte: "Wie zou bij die monsterachtige voorstelling niet huiveren"! Daar komt nog iets bij: Als wij ervan uit zouden gaan dat ieder mens een deeltje van de Godheid zelf zou zijn, dan zouden wij als het ware het Goddelijke Wezen van de Schepper uiteénscheuren.

Tenslotte: wij moeten ervan uitgaan, dat God de ziel van de mens eenmaal geschápen heeft. En wat is schepping? "Schepping is geen overgieting, maar een begin van het wezen uit niets". Vóór zijn schepping bestond de menselijke ziel niet. Dit in tegenstelling tot degenen die menen dat de menselijke ziel zelf een stukje Godheid is. Geschápen te zijn naar-het-béeld-van-God wil dus zeker niet zeggen dat de menselijke ziel zelf voor een deeltje "Godheid" is.

Nu weet Calvijn wel wat Paulus, met een citaat van de Griekse dichter Aratus, tot de Atheners heeft gezegd. Want in Hem (d.i. God) leven wij en bewegen wij ons en zijn wij, gelijk ook enigen van uw poëten gezegd hebben: Want wij zijn ook zijn geslacht. Wij zijn dus Zijn geslacht. Maar hoe hebben wij deze woorden te verstaan? Niet in die zin dat wij, als Gods geslacht, zelf een stukje Godheid zijn geworden, maar "voorzover Hij ons met Goddelijke gáven gesierd heeft". En ook al zegt de Prediker dat de ziel van de mens opvaart naar boven, naar God die hem gemaakt heeft, dan moet men daaruit niet opmaken dat de menselijke ziel dus uit het Wézen Gods is voortgevloeid en "uit het vlees verhuizend, tot Hem terugkeert". God blijft God. De mens, alhoewel naar-Gods-beeld geschápen blijft mens. In Cor. 3:18 schrijft de apostel Paulus: en wij allen met ongedekt aangezicht de heerlijkheid des

Heeren (Jezus) als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid, (en dan komt het): als door des Heeren Geest. De ziel van de zondaar wordt herschapen naar-Gods-Beeld. Dat betekent niet, dat Hij nu van hetzelfde Wézen als God zal worden, maar dat zijn ziel met de gaven, de genade en kracht van Zijn Geest wordt vervuld.

Zo wordt hij geschápen naar-Gods-beeld-engeijkenis. De ziel wordt echter nooit zélf God. Wel behaagt het de Heere door Zijn Geest daarin te wonen en te werken. In die "poel en vergaarbak van allerlei vuil". Onbegrijpelijk wonder van vrije genade!

Inst. I, XV 5

L.W. van der Meij V.D.M.

De weg Zijner getuigenissen

6.

Adam en Christus. Dat is de titel van het 6e hoofdstuk van het boek van drs. De Vries.

"Voor de mens, die in Adam is gevallen, is het nodig dat hij drie stukken leert om zalig te leven en te sterven. Allereerst dienen we onze ellende, die het gevolg is van Adams zondeval, grondig te leren kennen, opdat we ons voor God verootmoedigen. In de tweede plaats is het noodzakelijk dat we weten van de verzoening met God door het geloof in Christus. Het derde punt is, dat we uit dankbaarheid over Gods onverdiende genade tot Zijn eer gaan leven". Aldus drs. De Vries op blz. 93.

De eerste paragraaf gaat over: *Schepping en verlossing.*

"Wie over de inhoud van Gods openbaring spreekt, moet niet z'n startpunt nemen bij het centrum daarvan (het verzoenings- en verlossingswerk van Christus), maar bij het begin. Dat begin is de schepping van hemel en aarde uit niets". Blz. 95. "Over de betekenis van het heilswerk van Christus kan alleen gesproken worden tegen de achtergrond van de schepping, de staat der rechtheid en de zondeval. Heel de mensheid is in Adams zondeval begrepen. Daarom wordt ieder mens in zonden ontvangen en in ongerechtigheid geboren. Ieder mens ligt van nature onder Gods toorn". Blz. 96.

"Een juist zicht op de betekenis van de staat der rechtheid is onmisbaar voor een Bijbelse prediking en een Bijbelse kijk op het geestelijk leven. Wanneer alleen gesproken wordt over God als de God van het verbond der genade, dan kan nooit volledig recht worden gedaan aan de volle werkelijkheid van de zonde. Zeer zeker valt er over Gods toorn over de zonden binnen de lichtkring van het verbond der genade veel te zeggen. De kinderen des verbonds zijn zeer bevoorrecht. Aan hen heeft God Zijn getuigenissen gegeven. Daarom worden hun afwijkingen des te strenger gestraft. In Amos 3 vers 2 lezen we dat God tot het volk van Israël zegt: "Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik ulieden alleen gekend; daarom zal Ik al uw ongerechtigheden over ulieden bezoeken". Bijbels gezien is er eveneens sprake van Gods toorn buiten het verbond der genade, maar ook daarmee is nog lang niet alles gezegd. Ik denk nl. aan de oorsprong van de zonde, aan de oorsprong van het zondige hart, waarmee niet alleen degenen, die buiten het verbond der genade staan geboren worden, maar ook de kinderen van het verbond der genade. Wanneer het over de oorsprong van de zonde gaat, komen we niet uit bij de verbondssluiting aan de Sinaï of bij het verbond van God met Abraham, Izak en Jacob, maar bij de zondeval van Adam in het paradijs. Wanneer heel Gods openbaring gezien wordt in het licht van Gods verbond van genade, kan nooit duidelijk gesproken worden over de oorsprong van de zonde". Blz. 97.

De volgende paragraaf gaat over de vraag: *Hoe waarden we de theologie van Barth?* "Barths strijd" — aldus drs. De Vries op blz. 101 — "tegen de natuurlijke theologie is hooguit schijnbaar verwant aan Kohlbrugges oordeel over alle menselijke, eigenwillige vroomheid. Bij Barth vormt deze strijd nl. een onlosmakelijk geheel met zijn Schriftbeschouwing en met zijn universalistische genadeleer. Wat betreft Barths genadeleer het volgende: feitelijk is er voor Barth geen binnen en buiten. enerzijds ligt volgens hem heel de wereld onder het oordeel van God, anderzijds mag heel de

wereld zich aangewezen weten op Gods genade in Christus. De gelovige heeft daarin naar zijn overtuiging niets voor op de ongelovige. Tussen de genadeleer van Barth en die van de reformatoren en hun geestelijke nazaten gaapt een onoverbrugbare kloof. De theologie van Barth is verwoestend voor de kerk en misleidend voor de ziel. Het is nodig dat dit zeer duidelijk gesteld wordt. Juist omdat ze op een aantal punten schijnbaar verwant is aan de gereformeerde theologie, is de theologie van Barth één van de gevaarlijkste ketten van de 20e eeuw".

Hierna schrijft drs. De Vries over: *Kohlbrugge over de natuurlijke Godskennis.* "Kohlbrugge" — aldus de schrijver — "heeft op het punt van de algemene openbaring en de ingeschápen Godskennis een totaal ander geluid laten horen dan Barth. Nadrukkelijk erkent hij de betrekkelijke waarde van de ingeschápen Godskennis en ook van het zg. historisch geloof. Kohlbrugge kan ook het historisch geloof natuurlijke Godskennis noemen, dit in tegenstelling tot de geestelijke en zaligmakende kennis van God. Drs. De Vries neemt een artikel van Kohlbrugge over. Daarin zegt deze o.a. — zie blz. 104 —: "Met recht en naar waarheid wordt ons gepredikt, dat de natuurlijke mens niets verstaat van de dingen Gods, — dat het bedenken des vleses vijandschap is tegen God, omdat het zich der Wet Gods niet onderwerpt, en dit ook niet kan. Met recht en naar waarheid wordt ons gepredikt, dat de mens van nature dood is in zonden, dat hij blind is, en zich niet bekeren kan of wil. Met recht wordt ons gepredikt, dat de mens wederom geboren moet worden, om in het Koninkrijk Gods te komen". Kohlbrugge schrijft dan over de werking van de natuurlijke Godskennis en zegt dan verder: "Menigeen mag het met deze natuurlijke Godskennis zover brengen, dat hij ook erkent, dat God hem om zijn zonden moet en zal straffen, — tot een zaligmakende kennis van God brengt ze hem voorzeker nooit en nimmer. Zij is ook niet de eerste trap ervan; want de zaligmakende kennis van God verschilt in haar ganse aard van de natuurlijke. Maar daarom staat de natuurlijke kennis niet tegen de zaligmakende over, neen zij helpen elkaar wederkerig. Dat gaat zo toe: de mens, hij zij oud of jong, gelooft de prediking, dat hij Gods schepsel is, en daarom gehouden is, Hem als zijn Heer te dienen, Hem ook als zijn Weldoener, Onderhouder en Verzorger te eren en alleen Zijn wil te vragen. Als hij nu Gods grootheid en heerlijkheid ziet, die in al Zijn werken schitteren, en ziet, hoe alles Hem dient, dan moet hij tot beschaming en tot kennis van zonden komen, en belijden, dat hij Hem niet dient; en als hij nu ziet, dat God de zonden straft, begint hij God te zoeken, of hij Hem ook mocht vinden, en daar komt tot hem het Evangelie van Gods Zoon. Zo vindt hij dan God en kent Hem, zoals hij Hem nooit te voren gekend heeft. Hij leert God daarin te kennen, dat Hij zijner zonden genadig is; en wanneer hij God zo leert kennen, dan wordt de natuurlijke kennis geheiligd, zodat hij zich in zijn Schepper verblijdt en zegt: Zijn dienst is zaligheid!

Ongelukkig geslacht, dat de hem ingeschápen Godskennis van zich stoot. Dat het toch bedenke, eer het te laat is, hoe het degene gaat, die God vergeten. Gelukkig volk daarentegen, dat de Heere als zijn God erkent, en Hem gaarne dient! Wie zichzelf verloochent, zijn kruis dagelijks opneemt, en de Heere navolgt, dient een trouw Heer en zal koninklijk beloond worden als kind en erfgenaam".

Tot zover Kohlbrugge. Er volgen nog twee paragrafen in hoofdstuk 6, maar die bewaren we voor het volgende artikel.

B.

Over jouw vragen gesproken

1.

De jeugdbond van de Gereformeerde Gemeenten is zeer actief. Dat blijkt ook uit het boek dat door deze bond onder bovenstaande titel is uitgegeven. Het is speciaal geschreven voor jonge mensen. In 16 hoofdstukken worden vragen van jongeren besproken bij het licht van Schrift en belijdenis. De inhoudsopgave luidt als volgt:

Ik zit er wel mee..... (ter inleiding) door J.H. Mauritz

1. Hebben wij alleen de waarheid? door ds. C.J. Meeuse
2. Is God er wel? door ds. D. Hakkenberg
3. Naar al Gods geboden leven? door ds. P. Honkoop
4. Is er een middel van genade? door ds. B. van der Heiden
5. Bekering, wat is dat? door ds. C. Harinck
6. God is liefde..... of niet? door ds. D. Rietdijk
7. Is twijfel zonde? door ds. A. Elshout
8. De Geest uitblussen, hoe kan dat? door ds. H. Hofman
9. Wat is de zonde tegen de Heilige Geest? door ds. J.C. van Ravenswaaij
10. Is er een wapen in de strijd? door ds. J. Baaijens
11. Stil zijn voor God? door ds. R. Kattenberg
12. Is echt belijdenis doen wel mogelijk? door ds. J. Driessen
13. Geroepen om te evangeliseren? door J. Kwantes
14. Geroepen tot zendeling? door ds. C. Sonneveld
15. Leidt God ook mijn leven? door I. den Dekker
16. En als het sterven wordt? door J.H. Mauritz

Deze titels spreken voor zichzelf. Na elk hoofdstuk volgen er enkele gespreksvragen, die leiding kunnen geven bij behandeling in verenigingsverband.

We hebben dit boek met belangstelling gelezen. Het bevat veel goeds. We vernamen van iemand die nauw bij de Jeugdbond betrokken is, dat het boek vlot van de hand gaat. Dat spreekt voor zichzelf.

Het boek wordt tot en met mei 1987 verkocht door plaatselijke jeugdverenigingen van de Gereformeerde Gemeente ten bate van de jeugdactie evangelisatie "Zaait aan alle wateren". Het is ook rechtstreeks te bestellen bij de Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten, postbus 79, 3440 AB Woerden, tel. 03480-18587. Het is heel mooi uitgegeven, telt 158 blz. en kost gebonden f 17,50.

De schrijvers hebben getracht de jeugdigen aan te spreken en goede raad te geven, antwoord op vele vragen die er in het hart kunnen opkomen. Ieder doet dat op zijn wijze. Er is dus een verscheidenheid van vragen en antwoorden, maar dat doet niets af aan de eenheid, want alle schrijvers hadden voor ogen de jeugdigen een handreiking te geven. In onze kringen is goede voorlichting nodig.

Dat kan onder de zegen des Heeren tot behoud van velen zijn, die met vragen zitten en in de strikken van het ongeloof verward zitten.

Om enigszins een indruk te geven van de inhoud van het boek willen we enkele gedeelten eruit overnemen.

We beginnen met wat J.H. Mauritz in zijn Ter inleiding schrijft:

"Dit boek is speciaal voor jongeren samengesteld. Voor jonge mensen die op zoek zijn naar antwoorden op ingrijpende levensvragen. En welke jongere heeft geen persoonlijke vragen? Misschien heb jij jouw vragen nooit zo nadrukkelijk op tafel gelegd. Misschien vind je het wel te moeilijk om er met je ouders over te praten. Op de jeugdvereniging probeer je jouw vragen weleens naar voren te brengen, maar om echt persoonlijk te worden, dat valt niet mee!

Intussen zit je er wel mee. De vragen kunnen soms zo maar in je opkomen..... Waarom zouden wij alleen de waarheid bezitten? En al die andere mensen dan die nooit van de Bijbel gehoord hebben? En als God liefde is, waarom is er dan toch al die ellende in de wereld? Ik hoor wel elke zondag dat ik naar de wet van God moet leven, maar kan dat wel? Hoe kan ik weten of er ook voor mij genade is? Kun je God wel echt ontmoeten? Is twijfel zonde? Wat wil God van mij? Leidt Hij ook mijn leven en hoe kan ik dan weten wat Gods weg is? Ik zit er wel mee.....

Ik heb het jongeren regelmatig horen zeggen: tijdens een zomerkamp, op de jeugdvereniging en tijdens regionale jongerenbijeenkomsten. Soms waren het indringende vragen: "Kunt u mij zeggen wat de zonde tegen de Heilige Geest is?" of "Waarom heeft God mijn broer van 17 jaar laten verongelukken? De Heere had dat toch kunnen voorkomen?" Soms waren het ook vragen die te maken

hebben met de persoonlijke verhouding tot de Heere. "Hoe kan ik weten of er een werk van de Heere is in mijn leven? Of: "Hoe kan ik weten of de Heere mij zou willen gebruiken in Zijn dienst" en "Moet je niet bekeerd zijn om belijdenis te kunnen doen?"

Zo kunnen er kleine en grote vragen zijn in het leven van een jongere. En ze mogen er zijn! Ze mogen ook gesteld worden. Toch moet ik je zeggen dat het onmogelijk is om op al jullie vragen pasklare en glasheldere antwoorden te geven. Dat lukt ook in dit boekje niet.

Weet je wat de schrijvers in dit boekje wel geprobeerd hebben? Om met jouw vragen te luisteren naar Gods Woord. De antwoorden uit dat Woord worden weer aan jou doorgegeven, in de hoop dat jij er een stapje mee verder mag komen en dat je gestimuleerd wordt om in de Bijbel te lezen en te studeren. De HEERE wil dan soms verrassende lessen leren. Vergeet ook het gebed om de Heilige Geest niet, want Die alleen kan ons leiden in de waarheid.

Tot zover de heer Mauritz.

Drs. Meeuse schrijft aan het slot van zijn artikel:

"Noodzakelijke beleving.

Het is een groot gevaar voor rechtzinnige christenen, dat ze verstarren in een dode orthodoxie. De waarheid wordt dan wel verdedigd tegen aanvallen van buiten, maar er is geen beleving meer van binnen. In wezen wordt de waarheid dan ook niet meer verstaan. Het is vanzelf goed, en zelfs plicht, dat "de vader de kinderen de waarheid bekend maakt" (Jes. 38 : 19). Ook is het goed te strijden, "de lendenen omgord hebbende met de waarheid" (Ef. 6 : 14). Maar het is niet genoeg, als de kracht van de waarheid niet beleefd wordt. Wat zal het erg zijn, eenmaal te behoren bij hen, die in het oordeel zullen zeggen: "Heere, Heere! Hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd?", maar tot wie de Heere zal zeggen: "Ik heb u nooit gekend. Gaat weg van Mij, die de ongerechtigheid werkt!" (Matth. 7 : 22, 23). Wat zal het vreselijk zijn, wel de waarheid gesproken te hebben, maar er niet door bekeerd te zijn! Dan zijn we als een wegwijzer geweest, die wel de goede weg aanwees, maar deze zelf niet bewandelde. Het is levensgevaarlijk de waarheid alleen toe te passen op anderen en jezelf daarbij voorbij te zien. Al zou je dan met je historiek geloof niet omver geworpen worden door de argumenten van andersdenkenden, je zult dan toch in het gericht Gods weggestormd worden, omdat je hart de hoogmoed koesterde en nooit verbroken werd..... God heeft lust tot "waarheid in het binnenste" (Ps. 51 : 8). Daar moet de ontdekking aan de zonde plaatsvinden, daar moet vernieuwing plaatsvinden door de toepassing van de verdiensten van Christus, daar moet Hij regeren door Woord en Geest. Vraag de Heere Zijn waarheid zo te mogen ervaren. Hij zal Zijn Geest geven, degenen, die er Hem om bidden. En de Heilige Geest leidt in alle waarheid; dan word je geleid tot Hem, Die de Weg, de Waarheid en het Leven is, en zul je ervaren, dat de waarheid des Heeren is in der eeuwigheid (Ps. 117 : 2)." Zie blz. 17/18.

(Wordt vervolgd)

Struisvogelpolitiek

Ds. C. Harinck, predikant van de Gereformeerde Gemeente te Oostkapelle, schrijft in De Saambinder van 3 april j.l. een artikel onder bovenstaande titel, waarin het gaat over kerkverlating vooral door jongeren, een verschijnsel dat ontstellend veel voorkomt. Hij schrijft het volgende:

"De laatste tijd zijn er verschillende onderzoeken ingesteld naar kerkverlating onder jongeren. De cijfers van de onderzoeken liegen er niet om. Er is als het ware een uittocht van jongeren uit de kerken gaande. Het onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau geeft in zijn nota "Jongeren in de jaren tachtig" (1985) aan, welk deel van de 16-tot 24-jarigen zich niet tot een kerkgenootschap rekent. Het lijstje over meerdere jaren ziet er als volgt uit: In 1967 zegt 34,2% niet tot een kerk te behoren. In 1975 is dat opgelopen tot 56,7%. In 1983 is dit aantal 66,2%.

Het meest recente onderzoek is gedaan door "Youth for Christ". Volgens dit intomart-onderzoek is meer dan 60% van de Nederlandse jongeren onkerkelijk. Dit onderzoek vond plaats in 1985.

Volgens de statistieken van de Gereformeerde Kerken in Nederland onttrekken zich vanaf 1982 jaarlijks ruim 3000 doopleden aan de kerk zonder zich ergens anders aan te sluiten. Dit is ruim 1% van de doopleden van die kerk per jaar.

In de Christelijke Gereformeerde Kerken is het cijfer onrustbarend hoog. Het rapport, dat in 1986 verscheen, maakte duidelijk, dat zich in drie jaar tijd 13% van de jongeren tussen de 15 en de 25 jaar aan de kerk had onttrokken, van wie 32% zich niet bij een ander kerkgenootschap heeft aangesloten. En wat onze eigen kerk betreft: in oktober 1986 publiceerde het jeugdblad "Daniël" een overzicht, dat aangaf, dat over de periode 1980-1985 ruim 1500 leden en doopleden onze gemeenten verlaten hebben zonder zich aan te sluiten bij een andere kerk. Het gaat hier voor 70% om jongeren. Dit betekent, dat gedurende drie jaar ruim 2% van onze doopleden onkerkelijk is geworden.

Het zijn cijfers en deze zijn meestal hard en koud. Maar dit is ook de bedoeling van deze cijfers. Zij drukken ons met de neus op een alarmerende werkelijkheid.

Er is een uittocht van jongeren uit de kerken aan de gang en dit gaat ook onze kerk niet voorbij.

U zult zeggen: "Hebben de onderzoekers nu ook een onderzoek ingesteld naar de reden van de kerkverlating?" Dit hebben zij inderdaad, hoewel ieder wel op zijn eigen wijze. Men komt tot de conclusie, dat de reden vaak gewoon een stuk onverschilligheid is en niet kritiek op de kerk. Men is zo onverschillig, dat men zelfs geen kritiek meer heeft.

Hoe is het toch zover kunnen komen in de Nederlandse kerken?

De onderzoeker Piet van de Ploeg schrijft in het onderzoek "Het lege testament" (1985): "Doordat kerk en geloof in de betreffende gezinnen geen wezenlijke betekenis hadden, was kerkverlating voor deze jongeren niet méér dan het opzeggen van een formeel, en verder inhoudsloos lidmaatschap".

Hij zoekt de oorzaak vooral in de gezinnen en in de kerk. Indien in het gezin niet positief vanuit de Bijbel wordt gedacht en geleefd en de godsdienst en kerkgang dus maar een gewoonte of lege vorm is, kost het jongeren weinig moeite om dit op te geven. Er is in feite nooit iets van de ware godsdienst in het gezin te zien en te merken geweest, dus men geeft eigenlijk niets op.

Evenzo is het met de kerk. Indien de kerk geen boodschap meer heeft en zij de Bijbel niet meer serieus neemt, wat krijgen de jongeren dan nog mee in de kerk? Zij verlaten dan een inhoudloze kerk! Hier ligt de kern van het probleem. Een verwaterd en verpolitiseerd evangelie doet de jongeren niets meer.

Onderzoekers zeggen dan ook, dat de kerk nu maar eens ophouden moet om steeds maar geld in nieuwe onderzoeken te steken en beter aan zelfonderzoek kan doen. Er worden door de onderzoekers rake en ware dingen gezegd. Zo heeft Dr. G. Dekker, naar aanleiding van een onderzoek over kerkverlating onder studenten gezegd, dat de kerk niet gebaat is bij struisvogelpolitiek. Men moet het niet zoeken in allerlei bijverschijnselen, maar de kwaal zelf aanpakken.

Volgens hem loopt de kerk bij de ontwikkelingen achter en is dit het grote probleem. De kerk bereikt de jeugd niet meer met de boodschap van het evangelie. En dit bereiken acht deze godsdienstsocioloog juist het belangrijkste. Hij zegt dan: "In dat opzicht zijn er voor mij twee hele wezenlijke vragen. De eerste is hoe vast te houden aan het gegeven dat het evangelie niet uit onszelf opkomt, maar dat we ons moeten laten zeggen. De tweede is hoe ik dat gegeven in deze tijd bij deze mensen nog vorm of gestalte geven kan. Dan moet ik rekening houden met de denk- en leefwijze van mensen. En dan moet ik met de sociale en psychische gegevens net zo hard rekening houden als met de taal. Het heeft geen zin om te zeggen: het is in het Hebreeuws overgeleverd, ik zal 't in het Hebreeuws verkondigen. Ik zal die Hebreeuwse

tekst moeten *vertalen*. Zo moet ik de boodschap ook naar de sociale en psychische levensomstandigheden van mensen toe vertalen, anders kan m'n verhaal wel kloppen, maar ik bereik ze niet!" In dit licht pleit Dr. Dekker voor een *dialogoogkerk*. Er moet in de kerk maar niet alleen gepreekt worden. Er moet veel meer ruimte zijn voor vraag en antwoord. Het komt er op neer dat men in de Ger. Kerken af wil van de eenzijdige verkondiging. Men vestigt de hoop op een gesprekskerk.

Ik vind dit "struisvogelpolitiek"! Met hoeveel goede bedoelingen Dr. Dekker zijn kerk ook helpen wil, toch bestrijdt zijn advies alleen de symptomen van de kwaal en niet de kwaal zelf.

De verkondiging van Gods boodschap is juist de enige hoop van de kerk.

De kwaal ligt juist in die verkondiging!

Het is een afvallige theologie, die vanuit een afvallige schriftbeschuwing de preek als proklamatie van Gods boodschap afschaffen wil. Indien de Ger. Kerken tot deze stap zouden komen, is volgens mij de afval volkomen en zal de uittocht nog groter worden. Christus heeft Zijn kerk opgedragen het evangelie te verkondigen. God laat Zijn boodschap afkondigen. En mensen hebben dan te luisteren naar wat de Heere zegt. Mensen mogen God daarbij niet in de rede vallen. Gods Woord bevat verkondiging, proklamatie en geen informatie, die de mens op zijn eigen manier moet verwerken. Gods boodschap moet men aanhoren en gehoor geven. De mensen, die als oplossing voor de kerkdienst die de jeugd niet meer pakt, zeggen: "Weg met de monoloog, leve de dialoog!", verstaan niet, dat God proklameert en dat men in de kerk de proklamerende God niet in de rede mag vallen. Men verliest dan het "alzo zegt de Heere!" Maar als men de Bijbel niet meer ziet als het Woord waarin God tot ons spreekt, doch als een neerslag van hoe mensen over God denken, vervalt men als vanzelf tot een kerkdienst waarin men samen een gesprek heeft over God.

Gods Woord moet geproklameerd worden. Het "alzo zegt de Heere" moet onze jeugd verkondigd worden. We komen in de kerk om Gods Woord te horen. De vorm van dat Woord is de bediening door van God geroepen dienaren, die Gods Woord in mensenwoorden tot ons brengen. Maar het is en blijft het Woord des Heeren.

Wanneer God Zijn heil in Christus laat prediken met de oproep van bekering en geloof wordt de hoorder van die boodschap met God Zelf geconfronteerd. Er is dan geen plaats voor een dialoog, maar slechts voor: "Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal."

En wat het "bereiken" van de jeugd met de boodschap betreft, dit is inderdaad van het grootste belang.

De worsteling in de prediking is inderdaad het overbrengen van een boodschap en het bereiken van het hoofd en het hart der hoorders. Maar dit komt niet tot stand door menselijke kunstgrepen, zoals "eigentijdse poging tot geloofsvertolking" of wat voor fraaie namen men er ook voor gevonden heeft, maar door met het hart de volle waarheid Gods te verkondigen. Liever een stamelaar, die met zijn hart spreekt, dan alle gemaakte vormen en kunstgrepen. Zou daar niet de oorzaak liggen van het niet overkomen van de preek? Wordt er wel vanuit het hart gepreekt, met de verzuchting om de toepassing van de Heilige Geest?

Het onderzoek naar de kerkverlating onder de jongeren moet de kerk inderdaad tot zelfonderzoek brengen. Ook onze kerk en onze ambtsdragers! En vooral ook onze gezinnen! Wat niet uit het hart komt en wat slechts vrome vorm en sleur is, bereikt het jonge hart niet. De troost der kerk is, dat de Heilige Geest de harten bereiken kan en bereikt. Onze bede moet zijn: "Ontwaak, noordenwind! en kom, Gij zuidenwind! doorwaai mijn hof". Oostkapelle,

Ds. C. Harinck.

We kunnen daarmee van harte instemmen.

B.

Voor de jeugd

Nehemia 32.

"En tussen de opperzaal van het punt tot de schaapspoort toe, verbeterden de goudsmiden en de kruideniers".

Neh. 3 : 32.

Beste jongelui!

Dit is het laatste vers van het reeds meermalen besproken hoofdstuk. Het klinkt deze of gene mogelijk wat moeilijk in de oren. Doch als er over de opperzaal gesproken wordt van het punt, dan hebben we bij het woord punt waarschijnlijk te denken aan een uitsteeksel van, of een verhoging op een hoek van de muur, waar zich dan ook een opperzaal bevond, of een wachtkamer. Het was in elk geval een vertrek waar de wachters op de muur konden verkeren. Een soort wachtlokaal dus, gebouwd ten dienste van de bewakers van de stad. Hier werkten niet alleen goudsmiden, die we al eerder zijn tegengekomen, doch ook kruideniers. Er zijn er ook die dit vertalen door zalfbereiders. Wat we er ook onder moeten verstaan, het waren in elk geval geen metselaars en timmerlieden van beroep. En toch bouwden zij mee.

Wanneer we aan het eind gekomen zijn van onze rondgang langs de muur volgens hoofdstuk drie, hopen we voor jullie een gids geweest te zijn, die jullie op verschillende bijzonderheden gewezen heeft, en dat hetgeen geschreven is, door jullie ook overdacht zal worden. Het is misschien wel goed als alles nog eens achter elkaar gelezen wordt, om het in z'n geheel nog eens voor de aandacht te krijgen.

Als we aan het eind van de genoemde rondwandeling gekomen zijn, houd ik echt mijn hand niet op voor 'n fooi, zo als dat onder gidsen te doen gebruikelijk is. Jullie begrijpen wel wat ik daarmee bedoel. Want als je met vakantie gaat en je gaat het één en ander bezien, dan word je meestal begeleid door een gids die allerhande dingen vertelt, meer of minder gekruid, in de hoop dat zijn arbeid aan het eind beloond wordt. Jullie weten dus dat het mij daar nu niet om te doen is. Toch mag je wel wat doen. Je mag b.v. een nieuwe abonnee aanbrengen. Dan kan die er ook kennis van nemen wat er in de dagen van Nehemia te Jeruzalem zo al heeft plaats gevonden.

We hebben er al meer op gewezen, dat Jeruzalem niet zo maar een stad geweest is. Alles wat in het O.T. omtrent die stad geschreven staat, heeft hogere betekenis. De muren waren een puinhoop. Dat was een gevolg van de zonde. Je kunt dat ook vandaag in het kerkelijk leven konstateren. Want de muren van de kerk verkeren dikwijls, en ook nu, in een zeer vervallen staat. Je kunt het ook in je eigen leven konstateren. Want dat is ook aan een stad gelijk. Het zou een woonstede van de Heilige Geest moeten zijn. Doch de werkelijkheid is zo geheel anders. Een mens van nature ziet dit niet. Doch als men de ogen daarvoor geopend heeft gekregen, dan gaat men dit zien. Zien jullie het ook bij jezelf? Hoe treurig kan het van binnen gesteld zijn. Alles ligt dan overhoop en door elkaar. Het is echt geen Jeruzalem — een stad des vredes — het lijkt veel meer op het tegendeel. De muren zijn verbroken. De vijanden lopen in en uit. Ik kan het ook zo zeggen: In het hart kom je van alles tegen. Ik zeg wel eens: Het moest maar niet op je voorhoofd geschreven staan, wat je denkt. Want je zou je beslist niet aan het publiek durven te vertonen. Het zou een lijst zijn, zonder einde, vol gruwelen. Het is dan een wonder dat God zich met zulke mensen nog wil bemoeien. Dat Hij nog bouwers wil geven, om de muren weer op te richten.

We zijn er in de loop van het verhaal heel wat tegengekomen. Allerhande soorten. Priesters en levieten. Goudsmiden en apothekers. Oversten en ondergeschikten. Mensen met vijf talenten en mensen met twee talenten. Mensen die een dubbel deel voor hun rekening hadden genomen en mensen die een kleiner deel bewerkten. We kwamen de Nethinim tegen en ook kruideniers enz., enz.

Ze hebben allemaal in de herbouw van de muur hun aandeel gehad. En nu gaan we niet in die bouwers eindigen. Dat zouden zij zelf ook niet willen. Het zou ook niet tot eer van God zijn. Als je in hen zou willen eindigen, dan zouden zij allemaal de eer van

zich af werpen en met Paulus getuigen — ook een bouw — door de genade Gods ben ik, die ik ben.

Als het aan die bouwers gelegen had, dan zouden zij uit en van zichzelf nooit begonnen zijn. Doch nu heeft God een man gezonden die gekomen was om wat goeds voor Jeruzalem te zoeken. Dat was Nehemia! Hij heeft het volk mogen bezielen.

En de reactie van het volk was: "God van de hemel zal het ons doen gelukken, en wij, Zijn knechten, zullen ons opmaken en bouwen". De bouwers hebben dus niet het werk in eigen kracht gedaan. Zij hebben het in het geloof gedaan. Zij deden het met een oog op God, Die Israëls God is, Die krachten geeft. Van Wie al het volk zijn sterkte heeft. Daarom komt Hem alleen de eer toe.

Zo is het in het gehele koninkrijk Gods. Want dat is een eeuwig koninkrijk. Nehemia is een type van de meerdere Nehemia, de Heere Jezus Christus. Ook daar hebben we al eerder op gewezen. Zou het zo verkeerd zijn, om het weer te doen? Moet het iedere keer niet weer gebeuren? Want als de Heere er niet steeds aan te pas kwam, om wat goeds voor Jeruzalem te zoeken, er zou van de kerk niets terecht komen. Doch dank zij het feit dat God Zijn Zoon gezonden heeft, is het bestaan van de kerk gewaarborgd, tot in de eeuwigheid toe.

De bouwers van de muur rondom Jeruzalem, waren ook de bewoners binnen de muur van Jeruzalem. Dat zij mochten bouwen was vrucht van genade. Dat zij binnen de muur mochten wonen, was niet minder vrucht van genade. Let wel! het was geen vrucht van hun bouwen. Want dan zou toch weer de mens de eer krijgen. Het was vrucht van genade. En daarvoor past het alleen de Heere de eer te geven. Wanneer ik nu de verreikijker van het geloof opzet dan haal ik de toekomst heel dicht bij. Want dan kom ik in gedachten in het nieuwe Jeruzalem terecht. Dat is de stad Gods, die Johannes heeft zien neerdalen van God uit de hemel. Daar is het aardse een afbeelding van geweest. Weliswaar een heel onvolmaakte. Doch hoe onvolmaakt ook, het geloof wordt daar heen gewezen.

In dat nieuwe Jeruzalem is alles volmaakt, eeuwig, onbeschrijfelijk heerlijk. Daar zijn geen gebroken muren meer. Daar is God altijd op de meest heerlijke wijze aanwezig. Het is de stad Gods bij uitnemendheid. Wat is het een voorrecht hier een bouwder geweest te zijn aan de muur van die stad, dat is het gebouw Gods, dat is de gemeente van de levende God. Want zó lopen de lijnen. We kunnen dan uit deze geschiedenis leren, dat er bij de Heere geen aanzien des persoons is. Want om die stad te bouwen kan God een ieder gebruiken. Het waren niet alleen priesters en levieten die het werk deden, het zijn niet alleen dominees en ouderlingen, die het werk doen. Ieder christen, zal hij waarlijk een christen zijn, is daar toe geroepen. En dat krachtens het ambt aller gelovigen. Want dan moet volgens vr. en antw. 32 uit de Heid. Kat. elke christen Zijn naam belijden, zichzelf als een levend dankoffer Hem opofferen en vromelijk tegen de duivel en zijn ganse rijk strijden. Dat is roeping niet alleen van vooraanstaande personen, maar ook van mensen die meer van achteren komen. Het is roeping niet alleen van mensen met vijf talenten, maar ook van mensen die er maar twee hebben. Van degenen die veel gegeven is, wordt veel gevraagd. En van degenen die weinig gegeven is, wordt weinig gevraagd. Toch zullen ook die hun aandeel hebben te leveren. Is het niet buitenshuis, dan er binnen, heel dicht bij huis. Er ligt dan een roeping voor het mannelijke geslacht, maar ook voor het vrouwelijke.

Daar de lezers van ons blad uit allerlei soort van mensen bestaan, mag ik dan aan elke lezer heel persoonlijk vragen of hij/zij, zijn/haar roeping verstaat? Bent u een bezielde werker, een gelovige werker in het koninkrijk Gods? Werkt u naar buiten, wat de kerk betreft? Werkt u naar binnen, wat uw hart betreft? Want de kerk moet als openbaring naar buiten, steeds gereformeerd worden. doch naar binnen gezien moet hetzelfde gebeuren. Dat wil zeggen: die eens bekeerd is, moet iedere keer weer bekeerd worden. Er is een dagelijkse bekering nodig, die bestaat in het afsterven van de oude mens, en in de opstanding van de nieuwe mens. Wanneer dit door genade verstaan en beoefend wordt, dan zal men

straks door genade ook een inwoner mogen zijn van dat nieuwe Jeruzalem. Daar zal men dan volmaakt mogen verkeren. Dat nieuwe Jeruzalem telt ook een grote verscheidenheid van bewoners, gelijk wij die hier op het vlak van de bouwers zijn tegengekomen. Want in het nieuwe Jeruzalem komen alle gelovigen samen. Daar is Adam en Eva. Daar is Noach, Abraham, Izak en Jacob. Daar is Mozes en Samuël. Daar is ook Rachab de hoer en Ruth de Moabietische. Daar is ook een Manasse, die goddeloze koning, en die niet minder goddeloze Paulus hoe vroom hij ook was. Hij heeft de gemeente Gods vervolgd. Hij was met al zijn vroomheid een grote vijand. Doch hij is als een vijand met God verzoend. Als ik de rij van bijbelheiligen naga, is het een ontelbare schare. Daar komen er nog veel meer bij. Mensen, van wie de naam niet letterlijk in de bijbel staat, maar van wie de namen wel geschreven staan in het boek des levens en des Lams, dat is de geestelijke burgerlijke stand van die Godstad. De grote vraag is: Zal ook ik daar straks een inwoner van mogen zijn? Dit kan niet vanwege mijn verdiensten, doch wel vanwege de verdiensten van Hem, Die Zichzelf een Tempel genoemd heeft, en Die tot de grond toe afgebroken is, opdat mensen een tempel zouden kunnen zijn van de levende God, waar God alles in allen is. Ik wil dit artikel beëindigen met psalm 87, een schone psalm waarin op een uitnemende wijze getuigd wordt van de stad Jeruzalem, met een uitzicht op dat Jeruzalem dat boven is:

"Een psalm, een lied voor de kinderen van Korach. Zijn grondslag is op de bergen der heiligheid.

De HEERE bemint de poorten Sions boven alle woningen Jacobs. Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken, o stad Gods. Sela.

Ik zal Rahab en Babel vermelden onder degenen die Mij kennen; ziet de Filistijn en de Tyriër met de Moor, deze zijn aldaar geboren.

En van Sion zal gezegd worden: Die en die is daarin geboren, en de Allerhoogste Zelf zal hen bevestigen.

De HEERE zal hen rekenen in het opschrijven der volkeren, zeggende: Deze is aldaar geboren. Sela.

En de zangers, gelijk de speellieden, mitsgaders al Mijn fonteinen, zullen binnen u zijn.

Tot zien D.V. zaterdag 25 april te Sliedrecht. Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbesprekingen Jubileumboekje

De zondagsschool te Drachten bestond 75 jaar. Dat is herdacht in een bijeenkomst op 4 april j.l. De opening vond plaats door de voorzitter van de zondagsschool. Drs. C. Langbroek hield een meditatie en sloot de bijeenkomst. Er werd veel gezongen. Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan werd een boekje uitgegeven. Daarin schreef drs. Langbroek een voorwoord. We kunnen in het boekje lezen hoe het in de afgelopen 75 jaren is gegaan. Vele foto's zijn er in opgenomen. Het overzicht wordt besloten met een gedeelte uit de rede van ds. B. de Romph, uitgesproken tijdens de jubileum bondsdag in 1980. De voorzitter van de school schreef een kort nawoord. Daarna volgt een gedicht, getiteld: Als ik werkelijk schilderen kon....

Het is een aardig boekje, dat vooral voor mensen uit Drachten en omgeving, oud-leerlingen en betrokkenen bij het werk van zondagsscholen en wellicht ook nog anderen van waarde is. In sommige opzichten zouden we graag in het boekje een ander geluid hebben willen horen. Als voorbeeld noemen we een regel uit het gedicht, waarin we lezen: Hij is voor iedereen gekomen. Gods Woord leert ons anders. Het gaat er ook bij deze arbeid om, dat kinderen op een rechte wijze worden onderwezen. Dat is een moeilijk werk, maar de Heere wil dan ook daardoor arbeiden tot de zaliging van zondaren.

Het boekje is te bestellen bij S.D. v.d. Galiën, Eems 69, 9204 CB Drachten, tel. 05120-13088. Het kost f 3,— exclusief f 2,25 verzendkosten. B.

Boeken van drukkerij-uitgeverij Pieters bv
Voorstraat 5, 4503 BH Groede, tel: 01171-1651

1. De bidders van Korea door René Monod.
Dit boekje van 56 blz. gaat over de geschiedenis van de Koreaanse opwekkingen die er in deze eeuw zijn geweest. De vervolging van de kant van de communisten bleef niet uit. Velen kwamen in gebedssamenkomsten bijeen. Hier staat het massale en niet het persoonlijke op de voorgrond. In hoeverre zulke opwekkingen ook leiden tot waarachtige bekering van zondaren blijft op de achtergrond. Het Woord des Heeren keert echter nooit ledig weder, maar doet wat Hem behaagt. Storend is het dat de naam Heere nu eens als Heere en dan weer als Here wordt geschreven. Het boekje kost f 7,90.

2. Judith door N.I. Saloff.-Astakhoff
Het boekje bevat het ongelooflijke, ware levensverhaal van een jonge Russische vrouw, haar geloof en haar tragische dood. De Nederlandse vertaling is van Henri A. Luuring. In juni 1985 verscheen de eerste en in juni 1986 de tweede druk in onze taal. Het is opgedragen aan het Joodse volk dat thans in de Sovjet-Unie wordt gediscrimineerd en met de oproep aan de gelovigen uit de volken om te bidden voor Israël en de vrede van Jeruzalem. We lazen het boekje al enkele jaren geleden in Canada en vonden het toen al één treffend verhaal. Judith was een Joods meisje dat reeds als kind nadacht en later in aanraking kwam met het evangelie en tot het geloof dat Jezus de Christus is. Hoe dit werkelijk toegegaan is en wat Judith verder meemaakte vernemen we niet uit haar eigen mond, maar uit die van de schrijfster, die er een verhaal van gemaakt heeft. Judith is door

haar ouders verworpen. Ze heeft haar leven besteed in de dienst des Heeren en is op wrede wijze omgebracht toen ze nog jong was. Ook in dit boekje vinden we de afwisseling van de naam Heere als Heere en als Here. Het boekje telt 111 blz en kost f 9,90.

B.

WESTKAPELLE TE HUUR

Vakantiehuis en luxe sta-caravan op zeer mooi en rustig plekje op boerderij bij het strand.
Telefoon 01187 - 1441

Wel eens op TEXEL geweest?

Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en . . . rust.

U kunt op

'DE VERRASSING'

gebruik maken van volledig pension voor groot en klein.

Prijzen v.a. f 270,- p.w.

Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan.
Tel. 02223-661 of 391.

ZIET U ER GEEN GAT MEER IN?

Behalve de rustgevende en kalmerende werking van onze plantaardige zenuwtabletjes, versterken zij ook het zenuwgestel. Ook bij langdurig gebruik geen gewenning! Kuur voor een maand f 20,-.

DROGISTERIJ SIKKING

Barrevoetstraat 5,
2011 WL Haarlem
Tel. 023 - 312882/
324606.
Postgiro 190609.

Volledig pension aangeboden in het landelijk dorp Kesteren in de Betuwe, 3 km. van Rhenen.

PENSION

DE TEEL

Familie Knuivers,
Boveneindsestraat 14,
4041 EJ Kesteren,
tel. 08886-1687

LANDELIJKE VOORJAARSCONFERENTIE AMBTSDRAGERS

Toen het comité destijds als datum koos voor zaterdag 25 april 1987 is niet gedacht aan het feit dat deze datum, althans de zaterdag na Pasen, de traditionele dag van samenkomst van BEWAAR HET PAND is. Deze samenloop kan natuurlijk niet, zeker niet als het onderwerp van de ambtsdragersconferentie in aanmerking wordt genomen. Het comité heeft dan ook graag besloten de datum te verzetten en wel naar

ZATERDAG 2 MEI A.S.

Plaats van samenkomst blijft de Ichthuskerk en het aanvangsuur is 10.30 uur.
Het thema voor de conferentie zal zijn

"EN HOE NU VERDER?"

Als christelijke gereformeerde kerken bevinden we ons in het post-synodale jaar. Hoe moeilijk sommige zaken ook waren, de synode is onder Gods zegen goed verlopen. Wel moet worden gezegd dat de geestelijke vragen en problemen die onder ons scheiding maken in deze vergadering niet aan de orde zijn geweest. Daarvoor zou extra vergadertijd nodig zijn geweest. Wel was er een geest waarin het mogelijk zou zijn geweest om dieper met elkaar door te praten. Dat zou, bij leven en welzijn, misschien in de komende conferentie kunnen gebeuren.

Centraal zal staan de vraag: hoe bevorderen we betere, onderlinge geestelijke herkenbaarheid?

De conferentie zal tot de discussie worden ingeleid door twee inleiders, te weten

Ds. K. Boersma te Rotterdam
en
Ds. J. Westerink te Urk

Het comité hoopt dat velen 2 mei in hun agenda zullen blokkeren om naar Amersfoort te komen en dat het voor ambtsdragers, die de toogdag van Bewaar het Pand bezoeken, niet al te bezwaarlijk zal zijn om de zaterdag daarop naar Amersfoort af te reizen.
Moge op beide samenkomsten de zegen van de Heere God rusten.

Namens het comité,
D. Koole - voorzitter.
H. van der Laan - secretaris.

STATENVERTALING

Door veranderlijke, taalkundige vernieuwingen wordt ons volk het **ONVERANDERLIJKE WOORD** ongemerkt ontgenomen.

De **STATENVERTALING** die zo nauw bij het oorspronkelijke aansluit, is thans in vele uitvoeringen leverbaar.

U kunt ons werk steunen door donateur te worden, minimum contributie f 5,- per jaar. U ontvangt dan volledige informatie, ook over **Bijbelverspreiding in andere landen**.

Vandaag nog opgeven!
(portvrij)

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT

NAASTENHULP op Geref. Grondslag. Uitgaande van de Chr. Ger. Kerken, de Ger. Bond in de N.H. Kerk en de Ger. Gemeenten.

De stichting Centraal Orgaan voor levens- en gezinsvragen ("De Poort") geeft sinds 1977 Psycho-sociale hulp.

DOOR DE GROTE NOOD IN DE Geref. GEZINDTE KUNNEN WIJ HET AANTAL HULPVRAGEN NIET AAN.

Help mee om een wachtlijst te voorkomen. Stort een gift, of wordt **DONATEUR** (min. 15,- per jaar).

Postgiro 3971975, t.n.v. Stichting "De Poort" te Middelharnis.

Secretariaat: J. van Hoorn, Kon. Julianaweg 20, 3241 XC Middelharnis.